

S'han catalogat un total de 7.122 quadres des dels anys 40 fins als 90. El caràcter meticulós de l'artista ha facilitat la feina de catalogar la seva obra tan extensa.

El catàleg de les coses quotidianes

Antoni Tàpies és un dels artistes amb la producció més organitzada de tot l'art contemporani. Això és fruit del treball de l'Anna Agustí, la seva catalogadora, que fa vint-i-dos anys que es dedica a organitzar les obres d'art de l'artista.

El pintor dubta. No sap si aquell quadre és seu o, per una vegada, algú l'ha falsificat amb intel·ligència. El fons blau cel, l'absència de firma, les mesures i la datació atribuïda per Sotheby's no acaben d'encaixar. La catalogadora intueix el tremp de l'artista en aquella tela i comença a remenar papers, a buscar per l'extens arxiu de fitxes i fotografies fins que pot establir fidelment una opinió: sí, l'obra és autèntica, encara que correspon a un període diferent a l'atribuït. La

casa de subhastes angleses pot estar tranquil·la, només ha de corregir la data de realització: no és de 1963, sinó de 1969.

El pintor es diu Antoni Tàpies i és l'artista nacional viu amb major prestigi al món sencer. Va a fer setanta-cinc anys i Barcelona li ret un homenatge amb tres exposicions simultànies. Potser els actes d'aquesta tardor ajudaran a oblidar el gust amarg de tantes polèmiques i comentaris assilvestrats. A finals del segle XX, pocs artistes han hagut d'aguantar que un desconegut

i ofès ciutadà se'ls plantés davant, al mig del carrer, i els insultés, tot cridant: "mitjó!"

Anna Agustí, un personatge anònim fora dels cercles més estrictament professionals, fa vint-i-dos anys que veu passar la vida a través dels quadres de l'artista. Quasi podria dir-se que Tàpies és la seva professió. Des dels seus inicis a la galeria Maegh del carrer de Montcada fins avui, la catalogació de l'extensa obra de l'artista l'ha anat absorbint. Una tasca metòdica, pacient, amagada i solitària que ha

contribuït a fer del pintor un dels artistes amb la producció més organitzada de tot l'art contemporani. Són un total de 7.122 quadres des dels anys 40 fins als 90 i encara en falten, però no molts. Ningú, a part de Tàpies i la seva muller, ha passat tant de temps com ella amb el fruit del geni.

L'estudi i els anys l'han dotada d'un ull i un aparat crític que converteixen la seva paraula en quasi infal·lible a l'hora de determinar autenticitats d'un autor que s'ha vist falsament reproduït. Països com Suècia i Itàlia no són els millors per adquirir un Tàpies sense certificació.

Per sort, els falsificadors acostumen a cometre els mateixos errors viciosos, es fixen poc en els quadres que falsegen i les obres dubtoses presenten una història similar. En general, es tracta de coses molt dolentes. **Si un particular els hi ofereix un Tàpies que té, diu, com a resultat d'un deute pagat, finalment, per la vídua del morós i l'obra és plena de barres catalanes, no ho dubtin: té el 90% de possibilitats de ser fals.**

Una altra cosa és que les mesures no coincideixin. De fet, al món de l'art, existeix un follet igual que el de les imprentes. Aquest darrer fa que les lletres ballin i estiguin fora de lloc, el primer s'apassiona fent variar les dimensions dels quadres. Anna Agustí ha hagut de corregir errors que superaven els 20 centímetres, sense que mai se n'hagi pogut trobar una explicació.

Catalogar tota l'obra d'un pintor resulta pràcticament impossible. En el cas de Tàpies, home pulcre i meticulós, es partia d'un avantatge inicial: des dels primers anys 50, l'artista s'havia preocupat d'anar fent, amb un o altre criteri, l'inventari. Però encara avui, Anna Agustí es troba amb sorpreses inevitables, com la de gent coneguda que, de cop i volta, després de tants anys de relació, li comenta que té una obra del mestre a casa, o de passada, li diu que el seu quadre s'ha reproduït cap per avall.

"No hi ha interès per la feina de la catalogació". Amb aquesta rounditat, resumeix Anna Agustí el

GLÒRIA MATAMALA

Una de les feines més importants de la catalogació de les obres de Tàpies és determinar els quadres autèntics. Han de defugir els falsificadors, que acostumen a cometre els mateixos errors.

principal problema de la seva feina. Encara hi ha massa coses soterrades en el negoci de l'art com per què els col·leccionistes se sentin còmodes davant la figura notarial de la catalogadora. I amb el pas dels anys, tot resulta més difícil. "Tractar amb el món dels col·leccionistes és molt dur, i ara pitjor que l'any 76, quan vaig començar. És pràcticament impossible." Ho diu sense alterar-se, acceptant una fatalitat que li costa d'entendre, però que no té remei. Malgrat que s'asseguri la confidencialitat, no hi ha forma humana d'anar més enllà. De totes maneres, en els darrers deu anys han sortit a la llum cinc volums amb la major part dels quadres inventariats i la previsió és que en els dos o tres anys vinents es publiquin els dos catàlegs que tancaran el que podria anomenar-se obra completa de l'artista, editada per Edicions de l'Eixample.

Mitja vida mirant Tàpies li ha permès elaborar una teoria sintètica sobre què representa el pintor i tenir autoritat moral per desfer alguns dels tòpics més gastats referents a la seva obra, però no per trobar una explicació a la facilitat i la frivolitat que molts utilitzen per a jutjar-lo.

Tenir un punt on agafar-se per mirar una obra complexa, com el temps que l'ha vist néixer, resulta extremadament estimulants, si el punt es basa en la senzillesa. Anna Agustí, arxiu humà de l'evolució artística de Tàpies, pensa uns instants i busca la paraula justa, com si en la frase entrés en joc el seu prestigi professional i el respecte

fidel al mestre. Al final diu: "Tàpies és un pintor de coses quotidianes, que busca la part agradable de tot allò que ens rodeja."

L'entorn, la terra, el sexe, la música i l'art oriental ocupen un espai destacat en una obra que, a través del temps, ha fet diversos viatges d'anada i tornada i que va viure un dels moments àlgids de producció durant la primera meitat de la dècada dels 80 —el 85 fou un dels anys més actius de l'artista. Una obra que, en contra del tòpic, no es desintegrarà d'aquí quatre dies. Els quadres de Tàpies, segons Anna Agustí, pateixen aquesta espècie de llegenda negra que els fa excessivament delicats, però en realitat no és així. N'hi hagué uns, fets amb calç, que patiren un problema, però era per culpa d'una partida determinada d'aquest material.

Una altra cosa és si l'obra pateix maltractaments. En ocasions és degut a qüestions de localització, d'altres a una manca de respecte que denota un desconeixement gran. Fins al punt que en ocasions hi ha qui vol catalogar mig quadre, o busca un certificat d'una obra que ha perdut algun element.

Darrere del catàleg de l'obra d'Antoni Tàpies s'obre un altre arxiu, més bast i sovint plegat de curioses rareses de col·leccionista, que podria recollir múltiples imatges sobre la concepció que els contemporanis tenen de la pintura del seu temps. Un catàleg antropològic que només pot sortir dels bastidors de l'obra dels genis.

Antoni Sella

Les falsificacions